

900**ROZPORZĄDZENIE MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ**

z dnia 1 września 2000 r.

w sprawie placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Na podstawie art. 33k ust. 9 ustawy z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 1998 r. Nr 64, poz. 414, Nr 106, poz. 668, Nr 117, poz. 756 i Nr 162, poz. 1118 i 1126, z 1999 r. Nr 20, poz. 170, Nr 79, poz. 885 i Nr 90, poz. 1001 oraz z 2000 r. Nr 12, poz. 136 i Nr 19, poz. 238) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1**Przepisy ogólne**

§ 1. Rozporządzenie reguluje:

- 1) typy, zasady działania i organizację placówek opiekuńczo-wychowawczych, zwanych dalej „placówkami”,
- 2) kwalifikacje osób zatrudnianych w placówkach,
- 3) warunki korzystania w placówkach z pracy wolontariuszy,
- 4) zasady oraz tryb kwalifikowania i kierowania dzieci do placówek,
- 5) obowiązujący w placówkach standard wychowania i opieki oraz
- 6) standardy usług opiekuńczo-wychowawczych świadczonych w placówkach.

§ 2. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) właściwym powiecie — należy przez to rozumieć powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka lub lokalizację placówki,
- 2) organie prowadzącym — należy przez to rozumieć jednostkę samorządu terytorialnego lub podmiot określony w art. 12a ustawy z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej, zwanej dalej „ustawą”, prowadzące placówkę,
- 3) opiece dziennej — należy przez to rozumieć wspieranie rodziny przez objęcie dziecka działaniami wy-

chowawczymi, opiekuńczymi i edukacyjnymi realizowanymi w placówce,

- 4) opiece całodobowej — należy przez to rozumieć zaspokajanie w placówce potrzeb życiowych dziecka zgodnie z ustalonymi w rozporządzeniu standardami opieki i wychowania oraz standardami usług opiekuńczo-wychowawczych, jeżeli potrzeby te stale lub okresowo nie mogą być zaspokajane w domu rodzinnym,
- 5) opiece doraźnej — należy przez to rozumieć krótkotrwałą opiekę całodobową, której celem jest opracowanie diagnozy dotyczącej w szczególności poziomu rozwoju poznawczego, emocjonalnego dziecka, jego stanu zdrowia, związków z rodziną, z rówieśnikami, z uwzględnieniem wskazań wychowawczych i dydaktycznych,
- 6) hostelu — należy przez to rozumieć część placówki dysponującą bazą noclegową i zapewniającą opiekę wychowawczą, czynną przez całą dobę, przeznaczoną dla wychowanków placówki mieszkających z rodziną, wykorzystywaną w sytuacjach kryzysowych, kiedy dziecko ze względów rodzinnych musi czasowo zamieszkać poza swoją rodziną,
- 7) rodzinach zaprzyjaźnionych — należy przez to rozumieć rodziny obce, których członkowie związani są z placówką na zasadach wolontariatu, wspierające placówkę w procesie wychowania w zakresie życia rodzinnego.

Rozdział 2**Typy placówek opiekuńczo-wychowawczych**

§ 3. 1. Placówki ze względu na specyfikę działań dzielą się na:

- 1) placówki wsparcia dziennego,
- 2) placówki interwencyjne,

- 3) placówki rodzinne,
- 4) placówki socjalizacyjne,
- 5) placówki resocjalizacyjne.

2. Placówki mogą specjalizować się w opiece nad dziećmi o szczególnych potrzebach.

3. Placówki tworzą dla swoich wychowanków odpowiednią formę opieki w środowisku, w szczególności hostele i rodziny zaprzyjaźnione.

4. W placówce mogą przebywać dzieci niepełnosprawne, jeżeli nie ma uzasadnionych przeciwwskazań.

5. Placówka współpracuje z rodziną dziecka.

6. Placówka przygotowuje dzieci, w miarę możliwości, do samodzielnego życia.

7. Placówka współpracuje z powiatowym centrum pomocy rodzinie.

§ 4. 1. Placówka wsparcia dziennego, która działa w najbliższym środowisku lokalnym dziecka:

- 1) wspiera rodzinę w sprawowaniu jej podstawowych funkcji,
- 2) zapewnia pomoc rodzinie i dzieciom sprawiającym problemy wychowawcze, zagrożonym demoralizacją, przestępczością lub uzależnieniami,
- 3) współpracuje ze szkołą, ośrodkiem pomocy społecznej i innymi instytucjami w rozwiązywaniu problemów wychowawczych.

2. Placówka interwencyjna:

- 1) zapewnia dziecku pozbawionemu częściowo lub całkowicie opieki rodziców, znajdującemu się w sytuacji kryzysowej:
 - a) doraźną, całodobową opiekę,
 - b) kształcenie dostosowane do jego wieku i możliwości rozwojowych,
 - c) opiekę i wychowanie do czasu powrotu do rodziny lub umieszczenia w rodzinie zastępczej, placówce rodzinnej albo placówce socjalizacyjnej,
- 2) przygotowuje diagnozę stanu psychofizycznego i sytuacji życiowej dziecka oraz ustala wskazania do dalszej pracy z dzieckiem.

3. Placówka rodzinna zapewnia dzieciom częściowo lub całkowicie pozbawionym opieki rodziców całodobową opiekę i wychowanie w warunkach zbliżonych do domu rodzinnego oraz opiekę, do czasu powrotu dziecka do rodziny, umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej lub jego usamodzielnienia.

4. Placówka socjalizacyjna zapewnia całodobową opiekę i wychowanie dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodzicielskiej, dla których nie znaleziono rodzinnej opieki zastępczej.

5. Placówka resocjalizacyjna zapewnia dzieciom niedostosowanym społecznie:

- 1) opiekę i wychowanie,
- 2) resocjalizację i rewalidację,
- 3) możliwość leczenia uzależnień,
- 4) zdobycie kwalifikacji zawodowych.

§ 5. Placówki, o których mowa w § 3 ust. 1 pkt 1—4, mogą łączyć różne zakresy sprawowanej opieki oraz specyfikę działań.

Rozdział 3

Zasady działania i organizacja placówek opiekuńczo-wychowawczych

§ 6. 1. Placówka, realizując zaspokajanie potrzeb dziecka, o których mowa w art. 331 ust. 1 ustawy, kieruje się w szczególności:

- 1) dobrem dziecka,
- 2) poszanowaniem praw dziecka,
- 3) potrzebą wyrównywania deficytów rozwojowych,
- 4) koniecznością wspierania rozwoju dziecka poprzez umożliwienie kształcenia, rozwój zainteresowań i indywidualizowanie oddziaływań wychowawczych,
- 5) potrzebą działań przygotowujących do samodzielnego życia,
- 6) poszanowaniem praw rodziców wynikających z przepisów prawa rodzinnego, a przede wszystkim prawa do kontaktowania się z dzieckiem,
- 7) potrzebą działań w celu utrzymywania więzi dziecka z rodziną i umożliwienia jego powrotu do rodziny.

2. Zasady, o których mowa w ust. 1, placówka stosuje w szczególności przy opracowaniu indywidualnej diagnozy dziecka i indywidualnego planu pracy z dzieckiem, zwanego dalej „indywidualnym planem pracy”.

§ 7. 1. Szczegółowe zadania i organizację placówki, a także specyfikę i zakres sprawowanej opieki określa regulamin.

2. Regulamin opracowuje dyrektor placówki w porozumieniu z powiatowym centrum pomocy rodzinie.

3. Z regulaminem powinny być zaznajomione dzieci przebywające w placówce.

§ 8. Placówka realizuje indywidualny plan pracy z dzieckiem, prowadzi kartę pobytu dziecka oraz inną niezbędną dokumentację dotyczącą dziecka i jego rodziny. Wzór karty pobytu dziecka i sposób jej prowadzenia określa załącznik do rozporządzenia.

§ 9. 1. Placówką kieruje dyrektor powoływany przez organ prowadzący placówkę.

2. Dyrektor placówki rodzinnej jest jednocześnie wychowawcą. W razie jego nieobecności placówką rodzinną kieruje osoba wyznaczona przez organ prowadzący, w uzgodnieniu z dyrektorem.

3. Wychowawca zobowiązany jest do organizowania pracy w grupie dzieci oraz do pracy indywidualnej z dzieckiem.

4. Wychowawca kierujący procesem wychowawczym dziecka bezpośrednio odpowiada za realizację zadań wynikających z indywidualnego planu pracy oraz pozostaje w stałym kontakcie z rodziną dziecka.

5. W placówce rodzinnej wychowawca może łączyć funkcje administracyjne i obsługi.

6. Osoba zatrudniona w placówce na stanowisku pracownika socjalnego jest odpowiedzialna za pracę z rodziną dziecka, rozpoznaje jego sytuację rodzinną, utrzymuje kontakt z instytucjami wspierającymi tę rodzinę, inicjuje działania niezbędne do unormowania sytuacji rodziny i umożliwienia powrotu dziecka do rodziny.

7. Osoby zatrudnione w placówce na stanowisku psychologa lub pedagoga są odpowiedzialne za diagnozę indywidualną dziecka, prowadzenie zajęć terapeutycznych oraz za poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne dla rodziców dzieci przebywających w placówce.

8. Opiekunka dziecięca opiekuje się dzieckiem do lat trzech oraz dzieckiem niepełnosprawnym.

9. W placówce wsparcia dziennego może być zatrudniony — w miarę potrzeby — pedagog, psycholog lub pracownik socjalny.

10. Placówka utrzymuje kontakt z pracownikami socjalnymi ośrodka pomocy społecznej właściwego dla miejsca zamieszkania dziecka.

§ 10. 1. Wychowawca kierujący procesem wychowawczym dziecka w placówce wypełnia kartę pobytu dziecka oraz opracowuje przy udziale dziecka indywidualny plan pracy w porozumieniu z psychologiem, pedagogiem, pracownikiem socjalnym, a także innymi specjalistami.

2. Indywidualny plan pracy opracowywany jest na podstawie informacji dotyczących życia dziecka zawartych w dokumentach, o których mowa w § 30, analizy procesu zmian rozwoju psychicznego i fizycznego w trakcie pobytu w placówce oraz oceny efektów pracy socjalnej prowadzonej z jego rodzicami.

3. Indywidualny plan pracy uwzględnia w szczególności wiek, możliwości psychofizyczne dziecka, jego sytuację rodzinną i przebieg procesu przygotowania dziecka do usamodzielnienia.

4. Indywidualny plan pracy jest modyfikowany w zależności od zmieniającej się sytuacji dziecka, nie rzadziej jednak niż co pół roku.

§ 11. 1. W placówce działa, z zastrzeżeniem § 12, stały zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka.

2. Do zadań zespołu, o którym mowa w ust. 1, należy w szczególności:

- 1) analiza karty pobytu dziecka,
- 2) okresowa ocena sytuacji dziecka,
- 3) ocena aktualnej sytuacji rodziny dziecka,
- 4) analiza stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną,
- 5) modyfikowanie indywidualnego planu pracy,
- 6) ocena zasadności dalszego pobytu dziecka w placówce.

3. W skład zespołu, o którym mowa w ust. 1, wchodzi:

- 1) dyrektor lub osoba przez niego wyznaczona,
- 2) pedagog,
- 3) psycholog,
- 4) wychowawca bezpośrednio kierujący procesem wychowawczym dziecka,
- 5) pracownik socjalny.

4. W celu uzyskania wiedzy o sytuacji socjalnej i prawnej dziecka oraz jego rodziny, do udziału w posiedzeniu stałego zespołu, o którym mowa w ust. 1, zapraszane są również osoby bliskie dziecku, a także przedstawiciele: sądu rodzinnego właściwego ze względu na miejsce położenia placówki, właściwego powiatowego centrum pomocy rodzinie, ośrodka pomocy społecznej, policji, służby zdrowia, instytucji oświatowych, ośrodka adopcyjno-opiekuńczego oraz organizacji społecznych statutowo zajmujących się problematyką rodziny i dziecka.

5. Po przeprowadzeniu oceny sytuacji dziecka, o której mowa w ust. 2 pkt 2, poprzez analizę jego sytuacji rodzinnej i psychospołecznej, zespół, o którym mowa w ust. 1, formułuje na piśmie wniosek dotyczący zasadności dalszego pobytu dziecka w placówce.

6. Na podstawie wniosku, o którym mowa w ust. 5, dyrektor placówki informuje sąd rodzinny o zaistnieniu podstaw do powrotu dziecka do rodziny albo — wobec niemożności powrotu dziecka do rodziny — podejmuje starania zmierzające do umieszczenia go w rodzinie przysposabiającej, rodzinie zastępczej lub w placówce rodzinnej.

7. Na wniosek wychowawcy lub dyrektora, po zasięgnięciu opinii zespołu, o którym mowa w ust. 1, oraz po zasięgnięciu opinii dziecka powiat może przenieść dziecko do innej placówki.

8. Przeniesienie dziecka umieszczonego w placówce na podstawie orzeczenia sądowego wymaga zgody właściwego sądu.

§ 12. W placówce rodzinnej okresowej oceny sytuacji dziecka dokonuje dyrektor w porozumieniu z właściwym ośrodkiem adopcyjno-opiekuńczym. Przepisy § 11 ust. 5—7 stosuje się odpowiednio.

§ 13. 1. Dzieci przebywające w placówkach, o których mowa w § 3 ust. 1 pkt 4 i 5, mogą tworzyć samorząd.

2. Zasady wyboru i działania organów samorządu określa regulamin uchwalony przez dzieci przebywające w placówce.

3. Opiekuna samorządu wybierają dzieci spośród pracowników zatrudnionych w placówce.

4. Samorząd może przedstawiać dyrektorowi wnioski i opinie we wszystkich sprawach dotyczących funkcjonowania placówki.

§ 14. 1. Placówka wsparcia dziennego, o której mowa w § 3 ust. 1 pkt 1, prowadzi w szczególności następujące formy pracy środowiskowej:

- 1) pomoc w kryzysach szkolnych, rodzinnych, rówieśniczych, osobistych,
- 2) zajęcia socjoterapeutyczne,
- 3) zajęcia korekcyjne, kompensacyjne i logopedyczne,
- 4) indywidualne programy korekcyjne,
- 5) pomoc w nauce,
- 6) pomoc socjalną, dożywianie,
- 7) organizację czasu wolnego, rozwój zainteresowań, organizację zabaw i zajęć sportowych,
- 8) stałą pracę z rodziną dziecka,
- 9) stałą współpracę, przede wszystkim z ośrodkiem pomocy społecznej, szkołą oraz sądem.

2. Placówka wsparcia dziennego pracuje przez cały rok, we wszystkie dni robocze, co najmniej 4 godziny dziennie.

3. Czas pracy placówki dostosowany jest do potrzeb dzieci i rodziców.

§ 15. 1. Placówka interwencyjna przyjmuje dzieci w nagłych sytuacjach kryzysowych.

2. W placówce interwencyjnej sporządza się diagnozę dziecka i rodziny dotyczącą zdrowia, rozwoju umysłowego, stanu emocjonalnego i związków rodzinnych.

3. Placówka interwencyjna zaspokaja indywidualne potrzeby edukacyjne dziecka, umożliwia mu wyrównywanie opóźnień szkolnych i kontynuowanie nauki na odpowiednim poziomie.

4. Do placówki interwencyjnej przyjmowane są dzieci od lat siedmiu niezależnie od miejsca zamieszkania. W wyjątkowych przypadkach, w szczególności gdy dziecku nie można zapewnić rodzinnej opieki zastępczej, do placówki interwencyjnej mogą być przyjmowane dzieci młodsze.

5. Placówka interwencyjna jest zobowiązana do regularnego informowania powiatowego centrum pomocy rodzinie o przebywających w niej dzieciach.

6. Pobyt dziecka w placówce interwencyjnej nie może trwać dłużej niż 3 miesiące. W przypadku gdy postępowanie sądowe w sprawie uregulowania sytuacji prawnej dziecka jest w toku, pobyt może być przedłużony, nie dłużej jednak niż o 3 miesiące.

7. Do placówki interwencyjnej może być przyjęte również dziecko skierowane na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. Nr 35, poz. 228, z 1992 r. Nr 24, poz. 101, z 1995 r. Nr 89, poz. 443, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 1999 r. Nr 83, poz. 931 oraz z 2000 r. Nr 12, poz. 136 i Nr 50, poz. 580).

8. Placówka interwencyjna przygotowuje diagnozę psychologiczno-pedagogiczną dziecka oraz diagnozę jego sytuacji rodzinnej na potrzeby sądu rodzinnego.

§ 16. 1. Placówka rodzinna:

- 1) tworzy jedną, wielodzietną rodzinę dla dzieci, które nie mogą być umieszczone w rodzinie zastępczej lub przysposabiającej,
- 2) wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i stopniowo usamodzielniające się,
- 3) umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu,
- 4) zapewnia dzieciom kształcenie, wyrównywanie opóźnień rozwojowych i szkolnych.

2. Placówka rodzinna utrzymuje kontakt z ośrodkiem pomocy społecznej i powiatowym centrum pomocy rodzinie.

§ 17. 1. Placówka socjalizacyjna:

- 1) zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby,
- 2) prowadzi zajęcia socjalizujące, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, resocjalizujące, terapeutyczne rekompensujące brak wychowania w środowisku rodzinnym i przygotowujące do życia społecznego, a dla dzieci niepełnosprawnych — odpowiednią rehabilitację i zajęcia specjalistyczne,
- 3) zapewnia dzieciom kształcenie, wyrównywanie opóźnień rozwojowych i szkolnych.

2. Placówka socjalizacyjna podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny, znalezienia rodziny przysposabiającej lub umieszczenia w rodzinnej opiece zastępczej.

§ 18. 1. Placówka resocjalizacyjna:

- 1) zapewnia możliwość indywidualnego oddziaływania na dzieci niedostosowane społecznie odpowiednio do ich osobowości i potrzeb wychowawczych,
- 2) zapewnia kształcenie dzieci na poziomie ogólnokształcącym i zawodowym, udział w szczególności w życiu kulturalnym, sportowym, społecznym i wdrażanie do pracy,
- 3) przygotowuje dzieci do życia w naturalnym środowisku społecznym zgodnie z uznanymi normami oraz do samodzielności.

2. Placówka resocjalizacyjna może prowadzić działalność w formie dziennej, całodobowej turnusowej lub okresowej.

Rozdział 4

Kwalifikacje osób zatrudnianych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i warunki korzystania z pracy wolontariuszy

§ 19. 1. Dyrektorem placówki, z zastrzeżeniem ust. 2, może być osoba, która posiada:

- 1) wykształcenie wyższe magisterskie na kierunkach: pedagogika, psychologia lub politologia i nauki społeczne w zakresie / o specjalności resocjalizacja,
- 2) specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej,
- 3) trzyletni staż pracy w placówce.

2. Dyrektorem placówki rodzinnej może być osoba, która:

- 1) posiada wykształcenie średnie lub wyższe,
- 2) odbyła odpowiednie szkolenie w ośrodku adopcyjno-opiekuńczym, o którym mowa w art. 33f ust. 1 ustawy, i otrzymała zaświadczenie kwalifikacyjne.

§ 20. 1. Placówki, o których mowa w § 3 ust. 1 pkt 1, 2, 4 i 5, w zależności od potrzeb, zatrudniają specjalistów o następujących kwalifikacjach:

- 1) wychowawców — absolwentów studiów wyższych o preferowanych kierunkach pedagogika, psychologia, politologia i nauki społeczne w zakresie / o specjalności resocjalizacja,
- 2) pedagogów — absolwentów wyższych studiów magisterskich,
- 3) psychologów — absolwentów wyższych studiów magisterskich,
- 4) terapeutów — osoby posiadające udokumentowane przygotowanie do prowadzenia terapii o profilu potrzebnym w pracy placówki,
- 5) pracowników socjalnych z ukończoną specjalizacją zawodową w zawodzie pracownik socjalny,

6) opiekunki dziecięce — absolwentki szkół medycznych przygotowujących do pracy w zawodzie opiekunki dziecięcej,

7) lekarzy i pielęgniarki.

2. W placówce rodzinnej można zatrudnić tylko osobę wskazaną przez dyrektora placówki. Może to być osoba z nim spokrewniona lub spowinowacona.

§ 21. 1. Dyrektor, organizując pracę w placówce, umożliwia pracownikom ustawiczne doksztalcanie i informuje ich o podstawowych zagadnieniach pedagogicznych związanych z funkcjonowaniem placówki.

2. W procesie wychowania i opieki uczestniczą wszyscy pracownicy placówki.

3. Pracownicy zatrudnieni w placówce powinni wykazywać należytą postawę i dawać dobry przykład dzieciom.

§ 22. 1. Działalność placówki może być uzupełniana pracą wolontariuszy, której celem w szczególności jest:

- 1) rozszerzenie zakresu opieki nad dzieckiem w placówce,
- 2) wsparcie pracy wychowawców poprzez organizowanie kół zainteresowań i rozwijanie indywidualnych zdolności dzieci,
- 3) zapoznanie środowiska lokalnego z problemami placówek,
- 4) promocja idei wolontariatu.

2. Wolontariuszem w placówce może być osoba, która:

- 1) jest pełnoletnia, nie karana,
- 2) została poinformowana o specyfice pracy wychowawczej i konieczności zachowania tajemnicy w sprawach dotyczących dzieci znajdujących się w placówce,
- 3) została ubezpieczona przez dyrektora od odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe podczas pracy.

3. Wolontariusz wykonuje pracę pod nadzorem dyrektora lub wychowawcy wyznaczonego przez dyrektora.

4. Dyrektor placówki zawiera z wolontariuszem umowę, w której określa się:

- 1) zakres zadań, których podejmuje się wolontariusz, oraz czas trwania współpracy,
- 2) zobowiązanie wolontariusza do działania w porozumieniu z osobami, o których mowa w ust. 3, oraz
- 3) zobowiązanie do zachowania tajemnicy w sprawach dotyczących dzieci znajdujących się w placówce.

5. Na wniosek wolontariusza dyrektor wydaje opinię o jego pracy na rzecz placówki.

Rozdział 5

Zasady i tryb kwalifikowania oraz kierowania wychowanków do placówek opiekuńczo-wychowawczych

§ 23. 1. Do placówek wymienionych w § 3 ust. 1 pkt 2—5 dzieci kieruje powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka.

2. W uzasadnionych przypadkach pobyt dziecka bez skierowania w placówce może nastąpić na wniosek dziecka, jego rodziców lub opiekuna prawnego. Przepis nie dotyczy placówki resocjalizacyjnej.

§ 24. 1. Podstawą skierowania do placówki jest:

- 1) orzeczenie sądu,
- 2) wniosek rodziców, opiekunów prawnych lub małoletniego.

2. Powiat kieruje dziecko do odpowiedniej placówki przy pomocy powiatowego centrum pomocy rodzinie.

3. Skierowanie do placówki resocjalizacyjnej następuje wyłącznie na podstawie ustawy wymienionej w § 15 ust. 7.

4. O skierowaniu dziecka do placówki powiatowe centrum pomocy rodzinie powiadamia sąd, który wydał orzeczenie.

§ 25. 1. Właściwy powiat jest zobowiązany do realizacji orzeczeń sądowych zarządzających umieszczenie dziecka w placówce.

2. Jeżeli właściwy powiat nie może skierować dziecka do placówki z powodu braku placówki określonego typu lub z powodu braku miejsca w placówce niepublicznej tego typu na jego terenie, zwraca się do innego powiatu w granicach województwa z wnioskiem o skierowanie dziecka do odpowiedniej placówki.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 2, powiat, który otrzymał wniosek, nie może odmówić skierowania dziecka do placówki, jeżeli:

- 1) placówka dysponuje wolnymi miejscami,
- 2) rodzaj placówki jest zgodny z wnioskiem rodziców (opiekuna prawnego) lub orzeczeniem sądu oraz opinią powiatowego centrum pomocy rodzinie,
- 3) do wniosku o skierowanie załączona jest dokumentacja, o której mowa w § 30.

§ 26. Placówka resocjalizacyjna przyjmuje dzieci w wieku od 13 do 18 lat; w wyjątkowych przypadkach mogą być przyjmowane dzieci młodsze.

§ 27. 1. Przyjmowanie dzieci do placówek, wymienionych w § 3 ust. 1 pkt 2, 4 i 5, sprawujących opiekę całodobową odbywa się o każdym czasie.

2. Placówki, o których mowa w ust. 1, są obowiązane przyjąć bez skierowania oraz bez uzyskania zgody przedstawicieli ustawowych lub bez orzeczenia sądu każde dziecko w wieku poniżej 13 lat i zapewnić mu

opiekę do czasu wyjaśnienia sytuacji w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia dziecku opieki — na polecenie sędziego, doprowadzone przez policję, szkołę lub osoby stwierdzające porzucenie dziecka, zagrożenie jego życia lub zdrowia.

3. Dyrektor placówki, do której zostało przyjęte dziecko w trybie określonym w ust. 2, obowiązany jest powiadomić niezwłocznie, nie później niż w ciągu 24 godzin, właściwy sąd rodzinny oraz powiatowe centrum pomocy rodzinie.

4. Powiatowe centrum pomocy rodzinie wspólnie z dyrektorem placówki podejmuje niezbędne działania zmierzające do uregulowania sytuacji dziecka.

§ 28. 1. W miarę posiadania wolnych miejsc, jednakże w liczbie nie większej niż 15% miejsc przeznaczonych dla dzieci objętych opieką całodobową, dyrektor placówki może przyjmować celem objęcia taką formą opieki dzieci na ich wniosek lub na wniosek ich rodziców. Przepis nie dotyczy przyjmowania dzieci do placówki, o której mowa w § 3 ust. 1 pkt 5.

2. Jeżeli rodzice małoletniego składającego wniosek, o którym mowa w ust. 1, sprawują nad nim chociażby ograniczoną władzę rodzicielską, niezbędna jest ich pisemna zgoda na objęcie dziecka opieką określoną w ust. 1.

3. O przyjęciu do placówki dziecka na jego wniosek, o którym mowa w ust. 1, dyrektor informuje powiatowe centrum pomocy rodzinie.

4. Zespół, o którym mowa w § 11, niezwłocznie dokonuje oceny sytuacji dziecka przyjętego do placówki w trybie określonym w ust. 1.

5. Powiatowe centrum pomocy rodzinie powiadamia właściwy sąd rodzinny i szkołę o umieszczeniu dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

§ 29. 1. Skierowanie do placówki rodzinnej wydaje powiat w porozumieniu z dyrektorem tej placówki.

2. Przy kierowaniu dzieci do placówki rodzinnej powinno się uwzględniać odpowiednią różnicę wieku między dzieckiem a dyrektorem placówki, tak aby usamodzielnienie dzieci umieszczonych w tej placówce nastąpiło przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez dyrektora placówki.

§ 30. Do skierowania do placówki załącza się, w zależności od rodzaju i zakresu opieki, którą ma być objęte dziecko:

- 1) odpis aktu urodzenia, a w przypadku sierot lub półsierot — również odpis aktu zgonu zmarłego rodzica,
- 2) orzeczenie o stanie zdrowia lub książeczkę zdrowia,
- 3) dokumenty szkolne,
- 4) aktualny wywiad środowiskowy wraz ze szczegółowym opisem sytuacji dziecka oraz dokumentację dotychczasowych działań podjętych wobec dziecka i rodziny.

§ 31. 1. Doprowadzenie do placówki małoletniego i nieletniego, skierowanego na podstawie orzeczenia sądu, regulują odrębne przepisy.

2. Przewiezienie z placówki interwencyjnej lub z placówki resocjalizacyjnej dziecka do innych placówek należy do obowiązków tej placówki, w której dziecko przebywało.

§ 32. 1. Rodzeństwo kierowane do placówek nie powinno być rozdzielane.

2. Cięża małoletniej nie stanowi powodu odmowy wydania skierowania i przyjęcia do placówki.

§ 33. Pobyt w placówce, o której mowa w § 3 ust. 1 pkt 2—5, ustaje w przypadku:

- 1) powrotu dziecka do rodziców,
- 2) zakwalifikowania dziecka do innej formy opieki,
- 3) usamodzielnienia się dziecka,
- 4) orzeczenia sądu o zakończeniu pobytu dziecka w placówce.

§ 34. 1. W przypadku samowolnego opuszczenia placówki przez dziecko lub niezgłoszenia się dziecka w wyznaczonym terminie po usprawiedliwionej nieobecności, dyrektor placówki:

- 1) przeprowadza postępowanie wyjaśniające,
- 2) powiadamia w ciągu 24 godzin rodziców, opiekuna prawnego dziecka, Policję, sąd rodzinny nadzorujący wykonanie orzeczenia oraz powiatowe centrum pomocy rodzinie.

2. W przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności dziecka w placówce stały zespół, o którym mowa w § 11, ocenia zasadność dalszego pobytu dziecka w placówce i kieruje sprawę do powiatowego centrum pomocy rodzinie lub sądu, który wydał orzeczenie o umieszczeniu w placówce.

3. Osobę, która ukończyła 18 rok życia, w przypadku samowolnego opuszczania placówki lub rażącego naruszenia zasad współżycia w placówce, dyrektor może wykreślić z ewidencji przebywających w placówce oraz odmówić ponownego przyjęcia do placówki.

4. Przepisy ust. 1—3 nie mają zastosowania do dzieci przebywających w placówce, o której mowa w § 3 ust. 1 pkt 1.

Rozdział 6

Standard wychowania i opieki

§ 35. Placówka zobowiązana jest do:

- 1) tworzenia dzieciom warunków fizycznego, psychicznego i poznawczego rozwoju,
- 2) poszanowania podmiotowości dziecka, wysłuchiwania jego zdania i w miarę możliwości uwzględniania jego wniosków we wszelkich dotyczących

go sprawach oraz informowania dziecka o podejmowanych wobec niego działaniach,

- 3) zapewnienia poczucia bezpieczeństwa,
- 4) dbałości o poszanowanie i podtrzymanie związków emocjonalnych dziecka z rodzicami, rodzeństwem i z innymi osobami zarówno spoza placówki, jak i przebywającymi lub zatrudnionymi w placówce,
- 5) uczenia nawiązywania więzi uczuciowych oraz związków interpersonalnych,
- 6) uczenia poszanowania tradycji, ciągłości kulturowej,
- 7) uczenia planowania i organizowania codziennych zajęć stosownie do wieku dziecka,
- 8) uczenia organizowania czasu wolnego, w tym uczestniczenia w zajęciach kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych,
- 9) kształtowania u dzieci nawyków i uczenia zachowań prozdrowotnych,
- 10) przygotowywania dzieci do podejmowania odpowiedzialności za własne postępowanie oraz uczenia samodzielności w życiu,
- 11) wyrównywania deficytów rozwojowych dzieci,
- 12) uzgadniania istotnych decyzji dotyczących dziecka z jego rodzicami lub opiekunami.

§ 36. Po opuszczeniu placówki jej wychowankowie mają prawo do korzystania przez okres 3 lat z porad specjalistów pracujących w placówce.

§ 37. Placówka sprawująca opiekę w formie całodobowej ciągłej realizuje swoje działania przez:

- 1) umożliwienie dzieciom regularnych, osobistych i bezpośrednich kontaktów z rodzicami oraz innymi osobami bliskimi, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał lub ograniczył ich prawo do osobistych kontaktów z dzieckiem,
- 2) współpracę w szczególności z:
 - a) powiatowymi centrami pomocy rodzinie i ośrodkami pomocy społecznej, właściwymi ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu rodziców dzieci,
 - b) ośrodkami adopcyjno-opiekuńczymi prowadzącymi poradnictwo i terapię dla rodziców dzieci,
 - c) szkołami, do których uczęszczają, i szkołami, do których uczęszczały dzieci przed umieszczeniem ich w placówce,
 - d) sądami rodzinnymi,
 - e) kuratorami sądowymi,
 - f) organizacjami zajmującymi się statutowo pomocą rodzinom, działającymi w środowisku rodziców dzieci,
 - g) właściwymi ze względu na miejsce zamieszkania oraz deklarowaną przynależność wyznaniową rodziców i siedzibę placówki parafiami Ko-

ścioła Katolickiego i jednostkami organizacyjnymi innych kościołów i związków wyznaniowych.

§ 38. 1. Jeżeli w placówce sprawującej opiekę całodobową ciągną przebywa wychowanka będąca w ciąży, a placówka ta nie może zapewnić odpowiednich warunków zabezpieczających jej potrzeby wynikające z tego stanu, może ona starać się o skierowanie takiej wychowanki do domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży.

2. Stosownie do sytuacji prawnej małoletniej wychowanki w ciąży dyrektor placówki powiadamia o stanie ciąży małoletniej wychowanki jej rodziców, opiekuna prawnego lub sąd rodzinny.

§ 39. 1. Wobec bezskuteczności działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny placówka podejmuje starania o umieszczenie go w rodzinnej opiece zastępczej lub w rodzinie przysposabiającej.

2. Placówka w celu umieszczenia dziecka w rodzinnej opiece zastępczej współpracuje w szczególności z:

- 1) powiatowym centrum pomocy rodzinie,
- 2) ośrodkiem adopcyjno-opiekuńczym,
- 3) właściwym sądem rodzinnym.

Rozdział 7

Standardy usług świadczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych

§ 40. 1. Dzieciom w placówkach przysługuje:

- 1) wyżywienie dostosowane do ich potrzeb rozwojowych;
- 2) wyposażenie w:
 - a) odzież, obuwie, bieliznę i inne przedmioty osobistego użytku, stosownie do wieku i indywidualnych potrzeb,
 - b) zabawki odpowiednie do wieku rozwojowego,
 - c) środki higieny osobistej;
- 3) zaopatrzenie w:
 - a) leki,
 - b) podręczniki i przybory szkolne;
- 4) miesięcznie określona, drobna kwota do własnego dysponowania przez dziecko, której wysokość, nie niższą niż 0,5%, a nie wyższą niż 5% kwoty, o której mowa w art. 33g ust. 3 ustawy, ustala dyrektor w porozumieniu z samorządem dzieci placówki.

2. Podstawowe produkty żywnościowe oraz napoje powinny być dostępne w placówce przez całą dobę.

3. Placówka zapewnia dzieciom:

- 1) dostęp do nauki, która w zależności od typu placówki odbywa się:
 - a) w szkołach poza placówką,

b) na terenie placówki,

c) w systemie nauczania indywidualnego;

- 2) pomoc w nauce, w szczególności przy odrabianiu zadań domowych, oraz w miarę potrzeby przez udział w zajęciach wyrównawczych;
- 3) w miarę możliwości uczestnictwo w zajęciach pozalekcyjnych i rekreacyjno-sportowych;
- 4) opłatę za pobyt w bursie lub internacie, jeżeli dziecko uczy się poza miejscowością, w której znajduje się placówka;
- 5) pokrycie kosztów przejazdu do i z miejsca uzasadnionego pobytu poza placówką.

4. Placówka, organizując działalność kulturalną i rekreacyjną, uwzględnia święta i inne dni wynikające z tradycji i obyczajów.

5. W placówce zapewniającej opiekę całodobową ciągną nie powinno jednocześnie przebywać więcej niż 30 dzieci.

6. W placówce rodzinnej przebywać może od 4 do 8 dzieci; w szczególnie uzasadnionych przypadkach liczba dzieci może ulec zmniejszeniu lub zwiększeniu.

7. Placówki, o których mowa w § 3 ust. 1 pkt 2—5, powinny mieścić się w budynku, który powinien mieć:

- 1) pokoje mieszkalne 1—5-osobowe o powierzchni zapewniającej nie mniej niż 5 m² na osobę, które powinny być właściwie oświetlone i wyposażone w:
 - a) łóżka lub tapczany,
 - b) szafki i lampki nocne,
 - c) szafy lub miejsca w szafie na przechowywanie rzeczy osobistych,
 - d) zabawki,
- 2) łazienki z miejscem do prania i suszenia rzeczy osobistych i toalety w ilości umożliwiającej korzystanie z nich w sposób zapewniający intymność i zgodność z zasadami higieny,
- 3) pomieszczenia do wypoczynku wyposażone w stoliki i krzesła, telewizor, gry, zabawki, książki (nie mniej niż jedno pomieszczenie na 10 dzieci),
- 4) miejsce do cichej nauki,
- 5) kuchnię,
- 6) jadalnię dla wszystkich dzieci,
- 7) aneksy kuchenne przeznaczone do zajęć kulinarnych i przyrządzania śniadań i kolacji (nie mniej niż jeden aneks kuchenny na 10 dzieci),
- 8) odpowiednio wyposażone pomieszczenia do zajęć terapeutycznych i sportowych,
- 9) pokój do spotkań z osobami odwiedzającymi,
- 10) pokój gościnny,
- 11) gabinet pielęgniarski,
- 12) pokój dla dzieci chorych,
- 13) pomieszczenie do prania i suszenia.

8. Warunki, o których mowa w ust. 7 pkt 6—13, nie dotyczą placówek rodzinnych.

§ 41. 1. W placówce wskaźnik zatrudnienia pracowników w przeliczeniu na pełne etaty powinien wynosić:

- 1) 1 etat wychowawcy na 10 dzieci,
- 2) 1 etat wychowawcy na 6 dzieci, jeżeli zapewnia ona opiekę całodobową oraz opiekę doraźną,
- 3) z wyłączeniem placówki rodzinnej, 1 etat pedagoga, psychologa i terapeuty oraz nie mniej niż 2 etaty pracowników socjalnych,
- 4) w placówce, w której przebywa ponad 30, ale nie więcej niż 60 dzieci, dodatkowo ponad wskaźnik określony w pkt 3, nie mniej niż 3 etaty, stosownie do potrzeb, pedagoga, psychologa, terapeuty i pracownika socjalnego,
- 5) 1 etat opiekunki dziecięcej na 3 dzieci w wieku do lat 3 lub niepełnosprawnych,
- 6) w przypadku pracowników obsługi — w wymiarze koniecznym do wykonywania czynności obsługowych związanych z funkcjonowaniem placówki,

których ze względu na bezpieczeństwo lub obowiązków posiadania określonych prawem szczególnych uprawnień nie można powierzyć wychowawcom i dzieciom.

2. W placówce mogą być zatrudnieni specjaliści, o których mowa w § 20, stosownie do potrzeb przyjmowanych dzieci.

§ 42. Placówki, które nie osiągnęły obowiązującego standardu, są zobowiązane do przygotowania do końca 2001 r. etapowego planu działań dochodzenia do standardów, o których mowa w § 40 ust. 5—8 oraz w § 41. Realizacja planu działań dochodzenia do standardów powinna zostać zakończona do dnia 31 grudnia 2006 r.

§ 43. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Pracy i Polityki Społecznej:

w z. *J. Starega-Piasek*

Załącznik do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 września 2000 r. (poz. 900)

WZÓR KARTY POBYTU DZIECKA

Lp.	Obszary oceny	Ocena w skali 0—5 (od oceny negatywnej do pozytywnej)											
		Miesiące											
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
1	Stosunek rodziców (rodziny) do dziecka												
2	Relacje dziecka z rodzicami (rodziną)												
3	Funkcjonowanie społeczne dziecka w placówce												
4	Nauka szkolna dziecka												
5	Funkcjonowanie społeczne dziecka poza placówką												
6	Samodzielność, umiejętności samoobsługi												
7	Funkcjonowanie emocjonalne												
8	Stan zdrowia dziecka												
9	Szczególne potrzeby dziecka												
10	Znaczące dla dziecka wydarzenia												
11	Komentarz												

Objaśnienia dotyczące sposobu prowadzenia karty pobytu dziecka

Przy ocenie poszczególnych obszarów w skali 0—5 należy uwzględnić następujący zakres:

- 1) przy ocenie dotyczącej lp. 1 karty pobytu dziecka:
 - a) zainteresowanie dzieckiem,
 - b) kontakty z dzieckiem,
 - c) więź emocjonalną z dzieckiem,
 - d) odpowiedzialność za dziecko,
 - e) współpracę z placówką,
 - f) zabiegi rodziców o powrót dziecka do domu,
 - g) umiejętności wychowawcze rodziców,
 - h) okoliczności powrotu dziecka do rodziny;
- 2) przy ocenie dotyczącej lp. 2 karty pobytu dziecka:
 - a) więź emocjonalną z rodziną,
 - b) identyfikację z rodziną,
 - c) zabiegi dziecka o kontakt z rodziną,
 - d) adekwatność oczekiwań dziecka wobec rodziny,
 - e) umiejętność porozumiewania się dziecka z rodziną,
 - f) umiejętność rozwiązywania konfliktów z rodziną,
 - g) poczucie odpowiedzialności za rodzinę,
 - h) poszanowanie autorytetu rodziców;
- 3) przy ocenie dotyczącej lp. 3 karty pobytu dziecka:
 - a) motywację do nauki,
 - b) zdolności,
 - c) frekwencję,
 - d) wyniki w nauce,
 - e) umiejętność radzenia sobie z trudnościami szkolnymi (porażki, zaległości, uprzedzenia),
 - f) własną aktywność poznawczą,
 - g) skonkretyzowaną orientację zawodową (techniczną, humanistyczną, społeczną),
 - h) stosunek do nauczycieli;
- 4) przy ocenie dotyczącej lp. 4 i 5 karty pobytu dziecka:
 - a) umiejętność adaptacji w grupie,
 - b) umiejętność komunikacji w grupie,
 - c) umiejętność kontaktu z osobami przeciwnej płci,
 - d) umiejętność rozwiązywania konfliktów z rówieśnikami,
 - e) aktywność w grupie,
 - f) otwartość w grupie,
 - g) koleżeństwo, uczynność,
 - h) pozycję w grupie;
- 5) przy ocenie dotyczącej lp. 6 karty pobytu dziecka:
 - a) higienę osobistą,
 - b) estetykę, ubranie,
 - c) dbałość o własne rzeczy,
 - d) pracowitość, rzetelność,
 - e) sprawność organizacyjną,
 - f) gospodarowanie pieniędzmi,
 - g) organizację czasu, umiejętność planowania;
- 6) przy ocenie dotyczącej lp. 7 karty pobytu dziecka:
 - a) dojrzałość emocjonalną,
 - b) adekwatną samoocenę,
 - c) otwartość, odwagę,
 - d) odporność na napięcie,
 - e) umiejętność uczenia się na błędach,
 - f) uczciwość, odpowiedzialność,
 - g) realizm, skonkretyzowane plany życiowe,
 - h) umiejętność nawiązywania związków emocjonalnych;
- 7) przy ocenie dotyczącej lp. 8 karty pobytu dziecka:
 - a) zachorowania,
 - b) drobne wypadki,
 - c) leczenie stomatologiczne,
 - d) choroby zakaźne,
 - e) hospitalizację,
 - f) stan upojenia alkoholowego lub odurzenia narkotykowego;
- 8) przy ocenie dotyczącej lp. 9 karty pobytu dziecka:
 - a) rehabilitację narządów ruchu,
 - b) wyposażenie w sprzęt rehabilitacyjny,
 - c) terapię zajęciową,
 - d) podejmowanie działań odwykowych.